

INHOUD

VOORWERK

Gemeentebestuur 1 januari 1973	blz. 9
Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam	9
Historisch Genootschap 'Roterodamum'	9
Historisch Genootschap 'De Maze'	9
Coördinatiecommissie van advies inzake archeologisch onderzoek	10
Inlichtingen over enkele openbare verzamelingen	10
Dagelijkse Kroniek 1972	13
Tentoonstellingen te Rotterdam in 1972	94
Over Rotterdam en Rotterdammers, publicaties uit het jaar 1972	99
Rotterdammers en oud-Rotterdammers die in 1972 zijn overleden	104
Oudheidkundig bodemonderzoek in 1972	108
Historisch Genootschap 'Roterodamum', werkzaamheden in 1972	137

MENGELWERK

Ruim 300 jaar Rotterdamse loodsdienst, door A. M. Overwater .	147
Ter nagedachtenis	
Dr. J. J. van Dullemen, door prof. mr. Johanna C. Hudig . . .	182
Jac. van Elsäcker, door A. Viruly	186
Dr. A. Mankes-Zernike, door dr. R. Boeke	189
A. A. F. B. Tordoir, door Ch. A. Cocheret	193
Vijftig jaar Bevordering van Volkskracht, door mr. G. Chr. Kok	196
Vijftig jaar kinderrechtspraak in Rotterdam, door prof. mr. J. C.	
Hudig	205
1572: Rotterdam, de Sint Laurenskerk en mr. Maarten Donk, door	
dr. H. J. Jaanus	225
Marinierskapel der Koninklijke Marine, de muzikanten van de	
jongens van Jan de Witt, door Ido Eyl	235
Het eerste internationale beroepsgoederenvervoer over de weg van-	
uit Rotterdam als alternatief van de Rijnvaart op Keulen in 1814	
en 1815, door drs. G. Th. H. C. Pieck	242
Erasmiana: Een rollezanger aan de voet van de bronzen Erasmus	
op de Groote Markt. Een trompe l'oeil met een gravure van	
Erasmus in het Hist. Museum, door drs. N. van der Blom . .	281
Rotterdam in het rampjaar, door dr. D. J. Roorda	290

BLADVULLINGEN

Volksgaarkeukens	181
Klacht van een spuitgast	224
Onveiligheid, baldadigheid en prostitutie	234
Waterverontreiniging	241
Zorgen over groenvoorziening en trekhonden	280

AFBEELDINGEN

tegenover/tussen blz.

1. De sloop van de Koninginnekerk, begonnen 14 januari, vol-	
tooid 22 maart (HH)	3

2.	Opening eerste Rotterdamse 'rechtswinkel', wijkgebouw Spangen, door Marcel van Dam, 4 februari (IPO)	14
3.	Het Rotterdams Jeugd-Symfonieorkest onder leiding van Tom de Vree, opgericht 5 februari (HH).	14
4-5.	Staking metaalarbeiders. Gerrit Gort van de ondernemingsraad Wilton-Fijenoord spreekt de stakers toe. Protestmars naar het Marconiplein, 10 februari (RN, HH)	15
6.	Max J. Schreuderschool en internaat A. H. Franckehuis van de Prof. dr. J. H. Gunning-vereniging aan de Berberisweg, geopend 26 januari (GA)	16
7.	Bejaardencomplex 'Helga' aan de Hendrick Staetsweg, Pr. Alexanderpolder, geopend 26 februari (GA)	16
8.	Dr. A. J. Teychiné Stakenburg met 'eerste spade' en kruiwagen bij de herdenking '100 jaar Nieuwe Waterweg', 9 maart (HH)	17
9.	Mr. A. Blussé van Oud Alblas ontvangt, bij zijn afscheid als voorzitter van de Stichting Havenbelangen, de Paul Nijghpenning uit handen van dr. A. J. Teychiné Stakenburg, 14 maart (RN).	32
10.	Prijsuitreiking aan de bekroonden in de historische opstellenwedstrijd van 'Roterodamum', drs. G. Th. H. C. Pieck (r) en A. M. Overwater, door Ansje van Brandenburg, 10 april (RN)	32
11.	Het nieuwe gebouw van de OGEM aan de Mathenesserlaan, hoek Heemraadssingel, geopend 16 maart (GA)	33
12.	Het leggen van een zinker in de Oude Maas, ca. 18 april (MP)	33
13.	Burgemeester Thomassen dirigeert de jubileumfeestmars bij de herdenking '100 jaar Nieuwe Waterweg', 13 mei (VM)	40
14-15.	Viering 25-jarig bestaan 'Roterodamum'. Opvoering van 'Artikel 188' van Heijermans door de Maasstadspelers; v.l.n.r. Jan Molenaar, Piet Geljon, Bob van Dulken, Lex van der Zijl en Henk Stuurman. Onder: ter receptie feliciteert burgemeester Thomassen de voorzitter mr. W. F. Lichtenauer, in het midden oud-wethouder mej. mr. J. Zeelenberg, 18 mei (GA)	40/41
16.	Minister van volkshuisvesting drs. B. J. Udink belooft f 1,5 miljoen voor woningverbetering aan bewoners Oude Westen, 19 juni (AG)	40/41
17.	Hoofdcommissaris A. Wolters bij zijn afscheid benoemd tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw, 19 juli (AG)	40/41
18.	Het cruise-schip 'Prinsendam' van de Holland-Amerika Lijn te water gelaten, 7 juli (SB)	41
19-20.	Onlusten in de Afrikaanderwijk ten gevolge van conflicten tussen buurtbewoners en Turkse gastarbeiders, waarbij de inboedel van een Turks pension op straat gegooid wordt, 9-14 augustus (GA, IPO)	48
21-22.	Winkelcentrum Zuidplein; overzicht van het complex en een van de overdekte winkelstraten, geopend 5 sept.(KLM-A, GA)	49
23.	De uitreiking van de eerste artsdiploma's Medische Faculteit Rotterdam gaat gepaard met protest tegen collegegeldverhoging, 15 september (RN)	64

24.	Met een buurtfeest wordt de verbouwde Lantaren in de Gouvernestraat door de Kunststichting in gebruik genomen, 30 september (IPO)	64
25.	Het besluit van de gemeenteraad tot beperking van de huisvesting van buitenlandse arbeiders in bepaalde buurten wordt besproken door een delegatie van B. en W. met minister drs. B. J. Udink, 2 oktober (PS)	64/65
26.	De tot 'Blusfort' verbouwde veerpont van de Gemeentelijke Havendienst demonstreert tijdens de Internationale Havendag, 6 oktober (GA)	64/65
27.	Meer dan twintig bruidsparen bijeen voor het Hilton Hotel ter gelegenheid van de Femina, 7 oktober (AG)	64/65
28.	De burgemeester opent het nieuwe kantoor van het Rotterdamsch Nieuwsblad in het Holbeinhuis, 13 oktober (RN)	64/65
29.	De burgemeester grijpt in bij een protestdemonstratie van het Centraal Actiecomité Rijnmond op de trappen van het stadhuis, 16 oktober (GPD)	65
30.	Bezoek van president dr. U. K. Kekkonen van Finland; opening van de uitbreiding van de Finse Zeemanskerk aan de 's-Gravendijkwal, 25 oktober (ANP)	65
31-32.	Het nieuwe depotgebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst, geopend 30 oktober. Boven: de kantine op de zesde etage (GA)	80
33.	Verkiezingen deelgemeenteraden, 15 november (RN)	81
34.	Een plaquette in het voormalige raadhuis Delfshaven, onthuld door wethouder H. W. Jettinghoff, herinnert aan de verdiensten van mej. drs. L. A. M. Vuylsteke voor de restauratie van oud-Delfshaven, 24 november (AG)	81
35.	Prof. mr. J. C. Hudig wordt als vice-presidente in de Arrondissementsrechtbank geïnstalleerd door de president, mr J. G. L. Reuder, 27 november (AG)	96
36.	Per kabeltelevisie kunnen de bewoners van Ommoord kennis maken met het toekomstige wijkgezondheidscentrum, 9 december (RN)	96
37.	Oudejaarsbijeenkomst van de Havenvereniging Rotterdam; Gé Peters-Kat en Bob van Dulken als Pieternel en Thomasvaer; dansers Louise Frank en Nico van Tijn, 29 december (AG)	97
38.	Voetgangersbrug over de G. K. van Hogendorpweg naar het sportpark Zestienhoven (GA)	97
39.	Slikkerveer, Huis te Woude na voltooiing van restauratie en reconstructie van fundering en muurwerk. Zie ook Rotterdams Jaarboekje 1970 blz. 100 en afb. 41-42, 1971 blz. 144, 1972 blz. 120	102
40.	Slikkerveer, Huis te Woude	103
41.	Titelpagina van de Keur van 1662 op de loodsdienst	176
42.	Kantoor van de Haven- en Loodsdienst 1871-1940, Leuvehaven 245. Naar een pentekening van omstreeks 1908	177
43.	Onderscheidingsteken van de Rotterdamse havenloodsen ca. 1933-1938	177

	<i>tegenover/tussen blz.</i>
44. Dr. J. J. van Dullemen. Foto Cas van Os	192
45. Jac. van Elsäcker	192
46. Dr. A. Mankes-Zernike	193
47. A. A. F. B. Tordoir. Foto Cas van Os	193
48-49. Uit het fotoarchief van H. Berssenbrugge; boven: 'vliegen vangen', onder: de Schoorsteenvegersgang omstreeks 1910	224
50. Mr. Maarten Donk, naar een gravure in het Gemeentearchief van 's-Gravenhage	225
51. A. L. Hazebroek	240
52-53. De Stafmuziek van de Koninklijke Marine in 1911 onder lei- ding van A. L. Hazebroek en in 1935 marcherend op de Goud- sesingel.	241
54. Hessenvrachtkar, uit: Verzameling van Nederlandsche tafereel- len van kunsten, ambachten en bedrijven voor kinderen..., Zaltbommel 1830. (Atlas van Stolk 3876, boek I A 10)	272
55. De route van Rotterdam naar Kleef, aangegeven op de 'Alge- mene kaart van Holland met de postroutes', 1810	273
56. I. T. van der Vooren, 'De rollezanger Lange Jan aan de voet van de bronzen Erasmus op de Groote Markt te Rotterdam'. Hist. Museum cat. 1905, nr. 38	288
57. Trompe l'oeil met een gravure van Erasmus in het Historisch Museum	289
58. Pieter de Groot. Naar een geschilderd portret in het Historisch Museum, in bruikleen van het Rijk	296
59. Mr. Johan Kievit. Naar een geschilderd portret in het Histo- risch Museum, in bruikleen van het Rijk	296/297
60. Willem Bastiaensz. Schepers. Naar een geschilderd portret in het Historisch Museum, in bruikleen van het Rijk	296/297
61. Een voorbeeld uit de pamflettenstrijd van 1672	297

Foto's van: Ary Groeneveld (AG), Gemeensch. Persdienst (Cees Zorn) (GPD), Gemeentelijke Archiefdienst Rotterdam (GA), H. Behrens (HB), Henk Hartog (HH), Int. Photo/Press Office (IPO), KLM-Aerocarto (KLM-A), Rotterdamsch Nieuwblad (RN), Vincent Menzel (VM), Mies v. d. Pluym (MP), Persbureau Stokvis (PS), Schaart & Buyse (SB).